

Školní vzdělávací program pro školní družinu

Základní škola a mateřská škola Veverské Knínice 44

Školní vzdělávací program pro školní družinu je přílohou Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání ZŠ a MŠ Veverské Knínice platného od 2. září 2014.

*Motto: “Ať jsi děvče nebo klučina,
správných dětí je tu většina.
Pojď si s námi sportovat a hrát,
uvidíš, že budeš s námi rád.”*

Obsah:

1. Charakteristika školní družiny, umístění, vybavení, přijímání žáků
2. Personální podmínky
3. Cíle vzdělávání školní družiny
4. Obsah vzdělávání ve školní družině
5. Časový plán vzdělávání a činností
6. Formy vzdělávání ve školní družině
7. Podmínky bezpečnosti práce a ochrana zdraví

Školní družina

- je důležitým výchovným partnerem rodiny a školy
- plní vzdělávací cíle, rozvíjí specifické nadání dětí
- pomáhá dětem překonávat jejich handicapy
- má důležitou roli v prevenci negativních sociálních jevů
- rozvíjí důležité osobní a sociální kompetence

1. Charakteristika školní družiny, umístění, vybavení, přijímání žáků.

Školní družina je součástí základní školy a nachází se v budově školy. Tvoří ji jedno oddělení s kapacitou 15 žáků. Pro svou činnost využívá vlastní místnost v přízemí školy, která je účelově vybavena a uzpůsobena volnočasovým aktivitám dětí. Část místnosti je určena k hrám, relaxačním a pracovním činnostem. Tomu odpovídá nábytek a ostatní vybavení. Žáci využívají při volnočasových aktivitách také knihovnu v 1. poschodí školy. K pohybovým aktivitám mohou děti využívat tělocvičnu, která se nachází v přízemí budovy školy.

Mohou také využít školní zahradu s posezením. Dále mohou navštěvovat hřiště poblíž školy a zahradu v areálu MŠ.

Vybavení a materiální podmínky školní družiny jsou vyhovující. Školní družina je průběžně vybavována pomůckami pro pracovní technickou zájmovou činnost. V blízké budoucnosti je třeba dovybavit novými hrami a hračkami. Svým umístěním, vybavením a uspořádáním odpovídá místnost určená pro školní družinu plně potřebám dětí mladšího školního věku. Provozní doba školní družiny je stanovena od 12,00 hod do 15,00 hod. Podrobněji ve Vnitřním řádu školní družiny. Činnost školní družiny je přednostně určena pro žáky 1. – 3. ročníku. Na základě řádně vyplněné a odevzdané přihlášky je žák zařazen ředitelem školy do zájmového vzdělávání ve školní družině. Je přijat a vztahují se na něj veškerá práva a povinnosti účastníka zájmového vzdělávání. K zápisu do školní družiny se zákonný zástupce dostaví první den zahájení nového školního roku. Ten platí i pro děti, které v uplynulém roce družinu navštěvovaly. Zájmové vzdělávání je poskytováno zpravidla za úplatu, jehož výši stanoví ředitel školy.

2. Personální podmínky

Činnost školní družiny zajišťuje kvalifikovaná vychovatelka školní družiny s pedagogickým vzděláním.

3. Cíle vzdělávání školní družiny

Program školní družiny usiluje o vytváření zdravé osobnosti, odolné vůči negativním vlivům, která bude znát svou cenu, najde své místo ve zdravé sociální skupině. Cílem je připravit jedince pro život ve stávající společnosti a prostřednictvím volnočasových aktivit ho vybavit žádoucími vědomostmi, dovednostmi, ale také postoji. Školní družina nabízí žákům odpočinkové a rekreační činnosti, zájmové činnosti a přípravu na vyučování. Odpočinkové, rekreační, zájmové a veřejně prospěšné činnosti tvoří součást náplně volného času a platí pro ně princip dobrovolnosti.

Odpočinkové činnosti jsou zaměřeny na:

- odstraňování únavy žáků z vyučování
- optimální řešení odpočinku dle individuálních potřeb
- vytváření celkové duševní pohody dětí (odpočinek na koberci, klidné hry, prohlížení obrázků, četba knih, časopisů, poslech, rozhovory, vyprávění, stolní hry)
- řešení hádanek, luštění, křížovek, kvízy
- práce s dětskými časopisy
- tvořivé, konstruktivní hry, pexeso, kvarteta
- tematické hry, například rodina, povolání

Rekreační činnosti žákům nabízejí:

- vydatnou pohybovou aktivitu na čerstvém vzduchu dle fyzické zdatnosti dětí s přihlédnutím k aktuálnímu zdravotnímu stavu
- účinné využívání sportovního náčiní, her a hraček
- tělovýchovné chvíle, volné hry dle vlastního výběru, řízené soutěživé hry a pohybové hry

Zájmové činnosti rozdělujeme:

A. Sportovní zájmová činnost je zaměřena na

- podporu a rozvoj přirozeného zájmu o pohybovou aktivitu (účelné využití tělocvična hřiště)
- zdokonalování sportovní zdatnosti dětí
- poznávání různých druhů sportů a her při sportovních soutěžích
- utváření a upevňování morálních a volných vlastností (sebekázeň, smysl pro kolektiv, aj.)
- pěstování pohybových dovedností a zájmů
- potlačování nevhodného chování, vytváření kladných citových vztahů
- překonávání životních překážek

B. Přírodovědná zájmová činnost přináší

- rozvoj zájmu žáků o přírodu
- aktivní ochranu všech forem života
- výchovu k ohleduplnému a šetrnému přístupu k přírodě
- seznámení žáků s ekologickými problémy
- péči o zvířata v zimě
- pozorování přírody a jejích proměn
- ochranu a tvorbu životního prostředí

C. Estetickou výchovnou zájmovou činnost zaměřujeme na

- probuzení zájmu o četbu, dramatizaci, poslech, hudbu, divadlo
- rozšiřování vědomostí a dovedností v oblasti kresby, malby, pracovně-technických dovedností
- práci s různými druhy materiálu (přírodniny, korálky, kůže, papír, textil...)
- zapojení do výtvarných a dalších soutěží
- uspokojování dítěte z vlastní tvořivé činnosti
- využívání poznatků získaných při vyučování
- získávání praktických zkušeností a dovedností
- vedení k samostatné práci
- rozvoj poznávacích procesů, prohlubování zájmů a schopností
- rozvoj zvyklostí a pravidel kulturního chování
- rozvoj řeči a komunikace
- ohleduplnost k mladším, slabším, úctu ke staršímu
- udržování čistoty a hygienických návyků
- péči o zdraví, návyky sebeobsluhy
- poznávání různých oblastí lidské práce
- poznávání památek, událostí z místa bydliště
- správné vyjadřování, chování, vystupování
- lásku k domovu a vlasti
- upevňování dopravních pravidel
- využití internetu, základům práce na počítači, hraní vybraných počítačových her

D. Etická zájmová výchovná činnost obsahuje složky

- komunikace
- sebeúcta
- sebeocenění
- hodnocení druhých
- tvořivost a iniciativa

- komunikace formou citů
- empatie
- asertivita
- uvolnění agresivity
- vzájemné spolupráce
- reálné vzory kolem nás

4. Obsah vzdělávání ve školní družině

Obsah vzdělávání se zaměřuje na tyto základní oblasti:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- posilování komunikačních dovedností
- odpovědnost za své chování
- ovládání negativních citových reakcí
- poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině
- formování životních postojů
- nacházení nových vazeb a souvztažnosti mezi již získanými poznatky z vyučování

Výchova ke zdravému životnímu stylu znamená v našich podmínkách:

- a) výchovu k odpovědnosti za svou osobu
- b) výchovu k odpovědnosti za své zdraví
- c) výchovu ke správným stravovacím návykům a pitnému režimu
- d) dodržování osobní hygieny
- e) posilování tělesné zdatnosti
- f) rozvíjení citové stránky osobnosti, citových vazeb

Posilování komunikačních dovedností (Člověk ve společnosti) znamená:

- a) kultivace slovního i mimoslovního projevu
- b) rozvíjení slovní zásoby
- c) rozvíjení schopnosti vyjádřit se
- d) rozvíjení schopnosti naslouchat
- e) uplatnění se v kolektivu spolužáků
- f) rozvíjení kulturního života

V oblasti Odpovědnost za své chování rozvíjíme:

- a) řešení různých situací
- b) pěstování potřebných a žádoucích vědomostí, dovedností a postojů
- c) důvěryhodnost, pravdomluvnost a morální kvality
- d) posilování schopnosti objektivně hodnotit své jednání a přijímat důsledky svého chování

V oblasti Ovládání negativních citových reakcí se zaměřujeme na:

- a) vypořádání se se stresem
- b) řešení různých životních situací
- c) vyrovnávání se s případnými vlastními nedostatky a neúspěchy

Poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině (Člověk jako jedinec) pomáhá žákům:

- a) kladným hodnocením zvyšovat sebevědomí
- b) posilovat pozitivní myšlení
- c) objektivně hodnotit činnost každého žáka
- d) vytvářet vlastní bezpečné sociální skupiny
- e) formovat temperament, postoje, hodnoty

V oblasti Formování životních postojů napomáháme žákům

- a) vytvářet společensky žádoucích hodnoty
- b) vytvářet základy právního vědomí
- c) projevovat úctu, porozumění, toleranci
- d) učit schopnosti a ochotě pomoci
- e) vytvářet vlastní sebevědomí
- f) posilovat schopnost nepodléhat negativním vlivům okolí
- g) při prevenci sociálně patologických jevů jako jsou
 - drogy, alkohol, kouření
 - delikvence
 - virtuální drogy
 - šikanování, vandalismus, násilné chování
 - rasismus
- h) všímání si podobnost a odlišnosti lidí
- i) všímat si rozdílů v prožívání, v myšlení a v jednání spolužáků

Nacházení nových vazeb a souvztažnosti mezi již získanými poznatky z vyučování

V této oblasti nacházíme možnost vzájemného doplňování školního vzdělávání a výchovně vzdělávací práce školní družiny. Těchto cílů ovšem dosahujeme specifickými, od školního vyučování výrazně odlišnými prostředky.

Přinášíme další nové podněty a obohacujeme poznatky žáků v oblastech školního vzdělávání:

Člověk a jeho svět:

Místo, kde žijeme

- vztah ke své škole, městu, státu
- vycházky, výlety, poznatky z cest

Lidé kolem nás

- příbuzenské vztahy v rodině
- vztahy mezi dětmi
- vztahy ke škole
- pravidla soužití
- chování lidí – pravidla slušného chování
- principy demokracie
- základní lidská práva a práva dítěte
- práva a povinnosti

Lidé a čas

- regionální pověsti a báje
- tradice, zvyky, odlišnost způsobů života
- návštěva kulturních institucí – muzeum, hvězdárna, knihovna, galerie
- orientace v čase

Člověk a příroda:

Rozmanitost živé a neživé přírody

Ochrana přírody

- praktické poznávání přírody

Proměny přírody, roční období

Činnost člověka v přírodě (pozitivní, negativní)

Ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody

Likvidace odpadů – třídění odpadů

Člověk a svět práce:

Tradiční i netradiční materiály

Elementární dovednosti

5. Časový plán vzdělávání a činností

Školní vzdělávací program je rozpracován na dobu jednoho vzdělávacího cyklu, to je na dobu pěti let. Je rozvržen do čtyř ročních období: jaro, léto, podzim, zima

1. Podzim – září, říjen, listopad

Všechny výchovné složky se budou prolínat: přírodovědná, estetická, sportovní, etická.

Náměty a formy činností v průběhu podzimu:

Poučení o bezpečnosti, seznamovací hry, orientace ve škole a okolí, vycházky do přírody, sledování změn v přírodě, pohybové hry, hry v komunikativním kruhu, didaktické hry a kvízy, výtvarné a pracovní činnosti, hudební hrátky, základy dramatiky, seznámení s počítačem.

2. Zima - prosinec, leden, únor

Náměty a formy činností v průběhu zimy:

Poučení o bezpečnosti, pozorování zvířete a ptáků v zimě, výroba vánočních dáreků, zimní soutěže na sněhu, beseda o knize, práce s novým i odpadovým papírem, seznámení se se symboly Vánoc a výroba adventních věnců, svícnů. Zpívání a poslech koled, vánoční výzdoba ŠD, školy.

3. Jaro - březen, duben, květen

Náměty a formy činností v průběhu jara:

Vycházky okolní přírodou, pozorování změn v přírodě, poznávání a určování jarních květin, zvířata a jejich mláďata, netradiční výtvarné techniky, hudební a výtvarné činnosti s tématem jara, ekologická výchova, ochrana přírody, sběr odpadků v okolí školy, poznávání ptáků, práce v přírodě s přírodním materiálem, symboly Velikonoc, zvyky a tradice Velikonoc, pečení perníčků, výroba dáreků ke Dni matek.

4. Léto – červen

Náměty a formy činností v průběhu léta:

Přírodovědné vycházky s cílem poznat změny v přírodě, poznávání lučních květin, četba knih o přírodě, poučení dětí o bezpečnosti při koupání a slunění, vyhodnocení celoročních akcí, poučení o bezpečném chování dětí v době prázdnin, Den dětí, pravidelné vycházky do okolí a blízké přírody, sběr lesních plodů, zábavné odpoledne s hodnocením celoroční činnosti.

6. Formy vzdělávání ve školní družině

Zájmové vzdělávání uskutečňujeme pravidelně těmito formami:

výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická činnost

Činnost školní družiny by měla ústít v získávání určitých kompetencí.

1. Kompetence k učení: žák se učí s chutí, započatou práci dokončí, umí zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpověď, všímá si souvislosti mezi jevy, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a dalším učním.

2. Kompetence k řešení problémů: žák si všímá dění i problémů a tyto mu jsou motivací k řešení dalších problémů a situací, při řešení situací užívá logických, matematických i empirických postupů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně vymýšlí nová řešení. Započaté činnosti dokončuje.

3. Komunikativní kompetence: žák ovládá řeč, vyjadřuje vhodně formulovanými větami své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže vyjadřovat své pocity řečí, gestem i dalšími prostředky. Jeho komunikace je kultivovaná.

4. Sociální a interpersonální kompetence: žák samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpoznává vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídít – přijmout kompromis, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

5. Činnostní a občanské kompetence: žák se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaluje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, uvědomuje si svá práva i práva druhých, dbá na své osobní zdraví i zdraví druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní i společenské).

6. Kompetence k trávení volného času: žák se orientuje v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech, umí říci „ne“ nevhodným nabídkám na využití volného času.

7. Podmínky bezpečnosti práce a ochrana zdraví

Vychovatelka školní družiny na začátku školního roku všechny žáky seznámí s nebezpečím ohrožujícím jejich zdraví a bezpečnost, což je součástí výchovy ke zdravému životnímu stylu. Zajišťují bezpečnost fyzickou, sociální a emocionální. Konkrétní poučení je podrobně popsáno v dokumentu **Vnitřní řád školní družiny**. Seznámení s tímto dokumentem provádí vychovatelka školní družiny při zápisu do školní družiny a na první schůzce rodičů. Vnitřní řád školní družiny je vyvěšen po celý rok na chodbě školy a v místnosti školní družiny.